

18-21 hónapos kor – az énközpontú világ

Míg a gyermek első életévben szinte hetente újabb és újabb mozgásfejlődési bravúr szemtanúi lehettünk, addig a második évben ez a folyamat lassúbbá válik. Most a mozgáskoordináció fejlődésének fő iránya a járás és a két lábon való egyensúlyozás, valamint a különféle álló és járó mozgások kombinálása és azok folyamatos fejlődése.

A totyogó kisgyermek járása egyenletessé válik, szinte mindegyik lépése ugyanolyan hosszú, de telitalpas, a gördítés még hiányzik. Futása is egyre rugalmasabb, már nem döccennek a lépések, és kevesebbszer esik el. A lépcsőzni egyedül is tud, de csak felfelé. A korlátba kapaszkodva vagy a falnak támaszkodva mellélépéssel ügyesen felmegy.

Magabiztosan leguggol, hosszú percekig is eljátszik így a homokozóban vagy gyűjtögeti a kavicsokat a vízparton, majd guggolásból ügyesen egyensúlyozva feláll, és már siet is tovább.

Minden jó, ami mozgás

Továbbra is óriási és szinte csillapíthatatlan a mozgásigénye, leginkább a mozgásos játékokat kedveli. Egy helyben ücsörögni és hosszasan könyvet lapozgatni, formaillesztő táblákat rakosgatni nem szeret. Nagyon sokféle fejlesztő játékot lehet kapni: formatábla, Montessori-torony, kiszúrótábla, gyöngyfűzők és még sorolhatnám. Ezek kiválóan fejlesztik a kicsik képességeit, de ne feledkezzünk meg arról, hogy a kisgyermeknek elsősorban az őt körülvevő világot, a többi embert és persze a saját képességeit, vagyis elsősorban a valóságot kell megismernie.

Ha ebben a megismerési folyamatban szeretnénk őt támogatni, akkor inkább vonjuk be a mindennapi teendők végzésébe. A kanalak és villák kiválogatásával és helyrerakásával fejleszthető a forma és nagyság felismerése, a ruhák teregetésnél remekül lehet a színeket egyeztetni vagy megkülönböztetni, sütés-főzés közben lehet mazsolát csippentgetni vagy borsót fejteni, amivel a kéz és ujjak finom mozgásai fejleszthetők.

Ez nem hiszti

Erre az életkorra jellemző, hogy a gyermekek nagyon nehezen viselik a korlátokat, nem értik és nem is nagyon fogadják el a felnőttek szabályait. Ha korlátozzák őket valamiben, nagyon gyorsan dühösek és türelmetlenek lesznek, és könnyen elsírják magukat. Nem értik meg pontosan a nekik mondott mondatok jelentését, és ők sem tudják részletesen elmondani a gondolataikat, a vágyaikat vagy a csalódottságukat. Ezért ha valamit nem engedünk meg nekik vagy olyat kérünk, amit ők nem akarnak, akkor nagyon izgatottak lesznek, és kiabálással, sírással, sértődöttséggel próbálják a tudtunkra adni, hogy ez nekik nem jó.

Nem csak a heves indulataik miatt, hanem a meg nem értettség érzése miatt is hisztisnek tűnnek, de még nincs megfelelő eszköztárunk arra, hogy kifejezzék magukat és megértsenek minket. Most tanulják, hogyan viselkednek mások, milyen alapvető szabályok vannak az emberi viselkedésben, és hogyan viselkedjenek ők maguk a különböző élethelyzetekben. Ezek az átmeneti indulatkezelési problémák általában 3-4 éves korra lecsendesednek, de addig sem szabad elfelejteni: ez nem hiszti!

Nem csak a gyermekeknek kell megtanulniuk az anyanyelvet, hanem a szülőknek is meg kell tanulniuk a gyermeknyelvet. A gesztusok, az arckifejezések, a helyzet egésze sok információt ad a felnőtteknek, és ha türelmesen figyel a szülő a gyermek jelzéseire, akkor nagyon könnyen elsajátíthatja az ő nyelvét. Minél jobban figyel a gyermek kommunikációjára, annál kevesebb lesz közöttük a félreértés és ezzel a „hiszti” is abbamarad.

Szeretet és türelem

A másik helytelenített viselkedésforma a harapás, csípés, rugdosás, hajhúzás, ütés. Ezek ősi minták, amiket a génjeinkben hordozunk, de a civilizált életmód megtanulása után nem használjuk. A kicsik még ezt az evolúciós mintát használják, amikor dühösek vagy meg akarják védeni magukat illetve a féltett játékukat. Szülőként akkor tudjuk sikeresen megtanítani a gyermekeinknek a megfelelő viselkedést, ha mi sem teszünk ilyeneket. Vagyis sem a fizikai, sem a szóbeli az agresszió nem lehet megoldás a véleménykülönbségekre. Düh és negatív indulatok nélkül, sok-sok szeretettel és megértéssel csillapítsuk le a kis harcosunk haragját és mondjuk el, hogy nem helyes másokat bántani. Tőle azonban még ne várjunk empátiát a másik iránt. Még teljesen egocentrikus, vagyis csak saját magára gondol és önmagához viszonyítja a többieket. Azt gondolja, ha neki jó, akkor másoknak is jó, viszont ha a másik rosszkedvű vagy dühös, azt még nem érti. Az empátia, vagyis a másik ember szempontjainak megértése, mások érzéseinek átélése megtanulható. A segítőkész, támogató szülők példaképként szolgálnak a gyermekek számára, akik így empatikusabbá válnak.

Szórobbanás

Másfél és kétéves kor környékén látványosan megváltozik a gyermekek beszéde. A lányok esetében kicsit hamarabb, a fiúknál valamivel később kezd el gazdagodni és bonyolódni a nyelvhasználat. Ugrásszerűen megnő a gyermekek szóincse, naponta átlagosan tíz új szóval bővül mind az aktív, tehát a kimondott, mind a passzív, azaz a megértett szókészlet. Leginkább a megnevező szavakat, főneveket tanulnak (pl. fotel, újság, esőkabát) de a cselekvéseket és vágyakat (pl. kérek, adjál, tessék) kifejező szavak is ugrásszerűen megszorodnak a beszédükben. Ezeket a szavakat egyre változatosabban kombinálják és már kétszavas mondatokat is gyakran használnak, amikben megjelennek alapvető nyelvtani szabályok. Minél jobban megértik a szülők a kicsi beszédét és minél változatosabban beszélnek körülötte és beszélgetnek vele mások, annál összetettebb és gazdagabb lesz a kisgyermek nyelvhasználata.

Mi ez?

A világ megismerésének vágya egyre csak erősödik bennük. Minél többet tudnak már róla, annál jobban érdekli őket, és egyre kíváncsibbak lesznek. Elérkezik a „Mi ez?” korszak. Mindenre rámutatnak és rákérdéznek, még akkor is, hogyha pontosan tudják, mi az. Ekkor már nem pusztán a szót akarják megtanulni, hanem azt is szeretnék megtudni, hogy mire való. Abban a reményben kérdezik meg újra és újra a dolgok nevét, hogy többet tudjanak meg róla. Azért teszik ezt, mert még nem tudják megkérdezni, hogy „Mit csinál?”, és azt sem, hogy „Miért?” A legtöbb szülő ösztönösen tudja ezt ebben az időszakban és nem csak megnevezi a dolgokat, hanem elkezd róluk beszélni, megmagyarázza a dolgok lényegét.

A szórobbanás hatására a sok újonnan megtanult szó ott kavarog a kicsik fejében éjjel-nappal, és csak azt vesszük észre, hogy elalvás előtt vagy homokozás közben olyan szavakat ismétlgetnek, hogy helikopter, csicseriborsó vagy villáskulcs, netán egy mondóka részletét fújják megállás nélkül. És ebben az időszakban így van ez jól.